

Оила Ва

22 (1329)-сон 31 май 2017 йил
Газета 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

Оила соғлом ва бахтли бўлса, бутун жамият
барқарор ва фаровон бўлади.

Ислом КАРИМОВ

Жамият

ҲАР БИР БОЛА МЕҲР ВА ЭЪТИБОРДА

Мамлакатимизда 1 июнь – Халқаро болаларни ҳимоя қилиш кунига бағишланган “Ҳар бир болага меҳр, эътибор!” шиори остида махсус ҳафталик бошланди. Лойиҳанинг илк тадбири сифатида пойтахтимиздаги “Тошкент-Ленд” истироҳат боғида болалар учун хайрия акцияси ташкил этилди.

“Соғлом авлод учун” халқаро хайрия фонди, “Sen yolg’iz emassan” Республика жамоатчилик болалар жамғармаси, Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги ва бошқа ҳамкор ташкилотлар билан биргаликда ўтказилаётган мазкур ҳафталикнинг илк тадбирига пойтахтимиз, Тошкент ва Сирдарё вилоятларидаги Меҳрибонлик уйлари, махсус мактаб-интернатларнинг тарбияланувчилари, алоҳида эҳтиёжли оилаларнинг фарзандлари қамраб олинди.

“Соғлом авлод учун” халқаро хайрия фонди бошқаруви раиси С.Иномова, “Sen yolg’iz emassan” Республика жамоатчилик болалар жамғармаси директори ўринбосари М.Охунова ва бошқалар Президентимиз Шавкат Мирзиёев томонидан ёш

авлод тарбиясига улкан эътибор қаратиш, таълимнинг барча бўғинлари сифати ва самарадорлигини ошириш, ўғил-қизлар маънавиятини юксалтириш, айниқса, болаларнинг китобга бўлган меҳри ва қизиқишини кучайтириш юзасидан тизимли ишлар амалга оширилаётганини таъкидлади.

Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йилида оилалар, оналик ва болалик манфаатларини ҳимоялаш, тиббий муассасалари, оилавий поликлиникалар, мактабгача тарбия масканлари ишини замон руҳига мос ташкил этиш, уларнинг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш юзасидан кенг қамровли лойиҳалар ҳаётга татбиқ этилмоқда. Бу борадаги эзгу саъй-ҳаракатлар ўғил-қизларда Ватанга муҳаббат,

истиклол ғояларига садоқат, миллий анъана ва қадриятларимизга ҳурмат руҳини мустаҳкам қарор топтириши шубҳасиз.

“Ҳар бир болага меҳр, эътибор!” махсус ҳафталиги доирасида ранг-баранг ва қизиқarli тадбирлар, танловлар, бадий кўргазмалар, театрлар, истироҳат боғларига саёҳатлар, спорт мусобақалари, концертлар ўтказилиши кўзда тутилган.

– Бу сўлим масканга ҳар йили болаларни олиб келамиз, – дейди Гулистон шаҳридаги “Болалар шаҳарчаси” директори Покиза Аҳмаджонова. – Юртимиздаги барча болалар каби бизнинг тарбия муассасамиздаги болалар учун ҳам ҳамма шароит яратилган. Таътил даврида спорт, бадий ижодиёт тўғараклари фаолияти кенг йўлга қўйилади. Болажонлар “Сирдарё” ва “Меҳрибонлик” оромгоҳларида дам олиши кўзда тутилган.

Хайрия акцияси доирасида боғдаги барча аттракционлар болаларга бепул хизмат кўрсатди. Кичкинтойларга совғалар улашилди.

Назокат УСМОНОВА

Ушбу сонда:

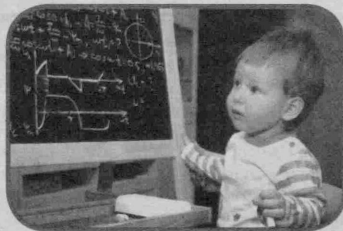
ИШОНЧ – УМИДГА ЙЎЛ

2-бетда

ДАСТУРЛАШТИРИЛГАН БОЛАЛАР

ёхуд дилбандингизни
болалигидан маҳрум қилманг

4-бетда

ДУНЁНИНГ ЖАЖЖИ ВОРИСЛАРИ

7-бетда

ИШОНЧ – УМИДГА ЙЎЛ

ёки махсус таълим муассасалари фаолияти хусусида

Самарқанд вилоятида махсус мактаблараро ўтказилган гимнастрада ўзига хослиги билан бошқа фестиваллардан ажралиб турди. Залдаги томошабинлар ва иштирокчилар гўё бир-бирларини юрак-юракдан ҳис қилаётгандай, тушунаётгандай эди. Айниқса, устозларнинг ўз шоғирдларини руҳлантираётгани, фақат уларга тушунарли бўлган имо-ишора, белгилар орқали болаларга далда бераётганини кўриб, бундай мусобақаларнинг қанчалик зарур эканига амин бўласиз.

– Ўғлим эшитишда нуқсони бўлган болалар учун мўлжалланган 61-махсус мактабда таҳсил олади, – дейди Пастдарғом туманида истиқомат қилувчи Навбахор Мирзаева. – Унга кўпроқ эътибор қаратишга, айниқса, бундай мусобақаларда ёнида туришга ҳаракат қиламан. Уни кузатиб турганимни сезгач, бор ғайрати билан интилади. Ундаги бу иштиёқ баъзида соғлом болаларда ҳам йўқ, деб ўйлайман. Айниқса, кейинги йилларда махсус мактаблар тарбияланувчилари ўртасида ўтказилаётган турли мусобақалар болаларнинг ишончига ишонч қўшмоқда.

Навахор тўғри айтди: биргина ўтган йилнинг ўзида Самарқанд вилоятида махсус мактаблар ўртасида 20 га яқин спорт мусобақалари ўтказилди. Умуман, мазкур мактаб-интернатларда таълим-тарбия ишлари йилдан-йилга такомиллашиб бормоқда. Имконияти чекланган болаларни таълим-тарбияга қамраб олиш ишлари тизимли тарзда олиб боришмоқда.

– Вилоятда имконияти чекланган болалар учун еттига махсус мактаб-интернат мавжуд бўлиб, унда 2225 нафар тарбияланувчи таълим-тарбия олади, – дейди вилоят халқ таълими

бошқармаси ходими О.Юсупов. – Ақли заиф, эшитишда нуқсони бўлган, кўзи ожиз, заиф кўрувчи болалар учун мўлжалланган махсус мактаб интернатларда тарбияланувчиларнинг билим олиши ва яшаши учун барча шароит яратилган. Муассасадаги синф хоналари, касбга йўналтирувчи меҳнат, логопедик хоналари ҳозирги кун талаблари асосида жиҳозланган бўлиб, ўқувчиларнинг билим олишга қизиқишини уйғотиш, нуқсонларини коррекциялаш, мустақил ҳаётда ўз ўрнини топиши, жамиятга мослашувини шакллантиришга йўналтирилган сифатли кўргазмалар билан бойитилган.

Мазкур мактабларда ўқувчиларнинг малака ва билимларига қўйиладиган давлат талаблари асосида барча фанлар бўйича йил давомида ўзлаштириш мониторинги олиб борилади. Кейинги йилларда, мониторинг натижаларига кўра, ушбу муассасаларда фанлар бўйича ўзлаштириш кескин ўзгарди. Мисол учун меҳнат фани бўйича 90 фоизга, музика ритмикаси 85 фоиз, жисмоний тарбия бўйича 90 фоиз, ижтимоий ҳаётга йўналтириш, яъни махсус фанлар бўйича 75, математика фани 80 фоиз, тасвирий санъат 85 фоизга ўсди.

Махсус йўналишдаги муассасаларда ўқитувчи-педагог ва тарбиячи-мураббийларнинг фаолиятига қаратилаётган эътибор уларнинг илғор иш тажрибаларини оммалаштириш орқали намоён бўлмоқда.

Бундан ташқари, махсус мактаб-интернатларда ўқувчиларнинг бўш

вақтларини мазмунли ўтказиб бориш мақсадида математика, экология, аппликация, моҳир қўллар, юмшоқ ўйинчоқлар, новвойлик, этикдўзлик, шахмат-шашка каби ўнлаб тўғараклар ташкил этилган. Ҳар йили икки марта ҳудудий поликлиника шифокорлари томонидан тарбияланувчилар чуқурлаштирилган тиббий кўрикдан ўтказилади, бетеб болалар вилоят кўп тармоқли болалар марказида соғломлаштирилади.

Имконияти чекланган болалар ҳам барча болалар қатори таълим-тарбияни

боғчадан бошлайди. Самарқанд вилоят халқ таълими бошқармаси тасарруфида жами 7 та махсус мактабга таълим муассасалари фаолият кўрсатади: Самарқанд шаҳрида 4 та, Каттақўрғон шаҳри, Пастдарғом ва Булунғур туманларида биттадан. Ушбу муассасаларда нутқида, таянч-ҳаракат тизимида, ақлий ривожланишида нуқсони бўлган, кўриш ва эшитишда камчилиги бор, тез-тез касалликка чалинадиган ҳамда икки ва ундан ортқ нуқсонли 900 нафарга яқин болалар таълим-тарбия олади.

Мутахассислар имконияти чекланган болаларнинг ота-оналари

Гулрух МЎМИНОВА,
“Оила ва жамият” мухбири

ДИҚҚАТ, ТАНЛОВ!!!

“ТАДБИРКОР ҚИЗНИНГ ЭНГ ЯХШИ ЛОЙИХАСИ-2017” РЕСПУБЛИКА ТАНЛОВИ ЭЪЛОН ҚИЛИНАДИ

Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси, Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси, “Тадбиркор аёл” Ўзбекистон ишбилармон аёллар ассоциацияси, Ўзбекистон Республикаси Марказий банки, Ўзбекистон Касаба уюшмалари Федерацияси, Ўрта махсус, касб-хунар таълими маркази ёшларнинг тадбиркорлик соҳасидаги ташаббусларини қўллаб-қувватлаш, бандлигига қўмаклашиш, ҳуқуқий, молиявий саводхонлигини ошириш, уларга имтиёзли кредитлар берилишини таъминлаш, истиқболли дастурлар ишлаб чиқиш, шунингдек, таълим муассасалари ва иш берувчилар ўртасида ҳамкорлиқни ривожлантириш мақсадида ўрта махсус, касб-хунар коллежларининг 2016-2017 ўқув йили битирувчилари – тадбиркор қизлари ўртасида “ТАДБИРКОР ҚИЗНИНГ ЭНГ ЯХШИ ЛОЙИХАСИ – 2017” республика танловини эълон қилади.

КЎРИК-ТАНЛОВНИ ЎТКАЗИШ ТАРТИБИ ВА МУДДАТЛАРИ

1. Кўрик-танлов 4 босқичда ўтказилади
2. Касб-хунар коллежи босқичи ғолиблари туман босқичида, туман босқичи ғолиблари вилоят босқичида, вилоят босқичи ғолиблари республика босқичида иштирок этиш ҳуқуқини қўлга киритади.
3. Кўрик-танловни ўтказиш муддатлари:
 - касб-хунар коллежлари босқичи – май ойида;
 - туман(шаҳар) босқичи июнь ойида;
 - ҳудудий босқичлар август ойида;
 - Республика босқичи сентябрь – октябрь ойида ўтказилади.
4. Республика босқичи ғолибларини тантанали тақдирлаш маросими октябрь ойида ўтказилади.

Барча саволлар билан Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитасига мурожаат қилишингиз мумкин.

Мурожаат учун телефон: (371) 239-40-42; 244-16-17

Электрон манзилимиз: womencom@umail.uz

Республика ташкилий гуруҳи

ДИҚҚАТ, ТАНЛОВ!!!

“МАҲАЛЛАНИНГ ЭНГ НАМУНАЛИ ТАДБИРКОР АЁЛИ” РЕСПУБЛИКА ТАНЛОВИ ЭЪЛОН ҚИЛИНАДИ

Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси, Ўзбекистон Республикаси Марказий банки, Ўзбекистон Касаба уюшмалари Федерацияси, “Маҳалла” хайрия жамоат фонди, Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси, “Тадбиркор аёл” Ўзбекистон ишбилармон аёллар ассоциацияси маҳаллаларда аҳоли, айниқса, хотин-қизларнинг бандлигини таъминлаш мақсадида “МАҲАЛЛАНИНГ ЭНГ НАМУНАЛИ ТАДБИРКОР АЁЛИ” республика танловини эълон қилади.

Иштирокчилар қуйидаги номинациялар бўйича беллашади:

- “Ишлаб чиқариш соҳасида маҳалланинг энг намунали тадбиркор аёли”;
- “Сервис соҳасида маҳалланинг энг намунали тадбиркор аёли”;
- “Қишлоқ ҳўжалиги соҳасида маҳалланинг энг намунали тадбиркор аёли”.

Танлов 2 босқичда ўтказилади:

1 босқич - маҳаллалараро босқичи;

2 босқич - туман (шаҳар) босқичи.

Танловнинг маҳаллалараро 1-босқичида ғолиблиқни қўлга киритган иштирокчилар танловнинг туман(шаҳар) 2-босқичида иштирок этиш имкониятини қўлга киритади.

Танловни ўтказиш муддатлари:

Кўрик-танловнинг маҳаллалараро 1-босқичи 2017 йил 1 июндан

2017 йилнинг 1 июлига қадар ўтказилади.

Кўрик-танловнинг туман (шаҳар) босқичи 2017 йил 1 июлдан

2017 йилнинг 1 августига қадар ўтказилади.

Танловнинг туман (шаҳар)лар босқичи ғолиблари диплом, кредит маблағи қафолатланган сертификат ва қимматбаҳо совғалар билан тақдирланади. Барча саволлар билан Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитасига мурожаат қилишингиз мумкин.

Мурожаат учун телефон: (371) 239-40-42; 244-16-17

Электрон манзилимиз: womencom@umail.uz

Республика ташкилий гуруҳи

ЭЪТИБОР ҒАЛАБАЛАРГА УНДАМОҚДА

Болалар спорти

Ўғил-қизларни соғлом ва баркамол бўлиб улғайишида спортнинг алоҳида ўрни бор. Мамлакатимизда жисмоний тарбия ва спортни ривожлантириш, соғлом ва баркамол авлодни тарбиялаш борасида амалга оширилган ишлар бугун ўзининг муносиб самарасини бермоқда.

Бугун фарзандларимизнинг спорт соҳасида эришаётган ютуқларида Болалар спортини ривожлантириш жамғармасининг муносиб ҳиссаси бор. Жумладан, жамғарманинг Наманган вилояти филиали томонидан ўтган йиллар ичида 196 иншоот, яъни 17 ТИП лойиҳаси бўйича янги спорт мажмуалари, 4 та маҳалла болалар спорт майдонлари, 101 та мактаб спорт заллари, 14 сузиш ҳавзаси барпо этилган. Шунингдек, мавжуд 42 спорт иншооти реконструкция қилиниб, фойдаланишга топширилди. Ушбу мақсадлар учун 21 миллиард 150 миллион сўмлик маблаг сарфланган.

Қолаверса, 2016 йилда барпо этилган 13 та мактаб спорт заллари ва 2 та БЎСМ жамғарма томонидан 254,5 миллион сўмлик спорт анжомлари ва жиҳозлари билан таъминланган.

– Ўтган 2016 йилда бир қатор ташкилотлар билан ҳамкорликда 300 дан зиёд спорт мусобақаларини ўтказдик, – дейди Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси вилоят филиали директори Акмалжон Мамадумаров. – Уларда 88 мингдан зиёд ёш спортчилар иштирок этди. Улар орасида 37 мингга яқин қизларнинг борлиги янада қувонарли.

Яқинда Чортоқ туманидаги болалар ва ўсмирлар спорт мактабида бўлиб ўтган бадий гимнастика бўйича вилоят очик турнири шулардан бири. Турнирда 2004-2011 йилларда туғилган 213 нафар ёш бадий гимнастикачи қизлар ўз маҳоратларини намойиш этишди.

– Мамлакатимизда болалар спортини ривожлантириш, айниқса, қизлар ўртасида спортнинг нафис тури – бадий гимнастикани оммалаштириш бўйича амалга ошириб келинаётган ишлар қутилган самарасини бераётир, – дейди вилоят жисмоний тарбия ва спорт бошқармаси тасарруфидagi бадий гимнастикага ихтисослаштирилган болалар ва ўсмирлар спорт мактаби услубчиси Саидахон Мамажоновна. – Қизларимизнинг боалиқдан бадий гимнастикага меҳр қўйиши, бу йўлдаги машаққат

ва меҳнатлардан чўчимаслиги, ота-оналарнинг фарзандини спорт билан ошно ўсиши учун барча шароитларни яратиб бераётгани – бизнинг энг катта ютуғимиз.

– Қизим Лайло Собирова 6 ёшда, – дейди янгиқўрғонлик Саидахон Умарова. – Бир йилдан буён Чортоқ туманидаги БЎСМда бадий гимнастика билан шуғулланыпти. Мураббийси Мунаввархон Пўлатовадан ниҳоятда миннатдоримиз. Чунки у фарзандим қалбида нафақат спортга иштиёқни кучайтиришга, балки ахлоқ-одоби, ўзини тутишига ҳам жиддий эътибор қаратади. Мазкур мусобақада қизим 1-ўринни эгаллади, бу унинг тўртинчи олтин медали бўлди.

Дарвоқе, ўтган 2016 йил наманганлик ёш спортчи болалар учун ниҳоятда омадли келди. Спортнинг таэквон-до тури бўйича 30 июнь – 5 июль кунлари

Жанубий Кореянинг Квангжу шаҳрида ўтказилган халқаро мусобақада 9 нафар ўғил-қиз муваффақиятли иштирок этиб, 1 та кумуш ва 4 та бронза медалига сазовор бўлишди. Худди шу тур бўйича яна 9 нафар спортчилар ўтган йилнинг 21-28 сентябрь кунлари Малайзиянинг Куала Лумпур шаҳрида бўлиб ўтган «Малайзия опен» халқаро турниридан 2 та олтин ва 4 та кумуш медаль билан қайтишди. Сентябрь ойда Хиндистонда бўлиб ўтган кураш бўйича ёшлар ўртасидаги 8-жаҳон чемпионатида яна 3 нафар спортчи қиз олтин медаль билан тақдирланди. Айни пайтда мураббийлар спортнинг таэквон-до ВТФ тури бўйича катта ютуқларни қўлга киритаётган Интизор Абдулалимова, Умида Ҳасанова каби спортчилар келажагига катта умид билан қарашди.

Бир сўз билан айтганда, эзгу ишлар давом этмоқда. Яқинда 6-18 ёшдаги 11905 нафар спортчи қизга Президент совғаси сифатида спорт кийимлари топширилди. Янгиқўрғон туманидаги 1-болалар ва ўсмирлар спорт мактабида 25х11 метр ўлчамдаги ёпиқ сузиш ҳавзасининг қурилиш ишлари авжида.

Дарҳақиқат, спорт нафақат саломатлик, балки давлат, миллат шаънини юксакларга кўтарувчи омилдир. Бугун спорт залларидаги машғулотларда чиниқаётган болалар эртага Ватанимиз байрогини жаҳон ареналарида ҳилпиратиши, шубҳасиз. Чунки улар фарзанди қамоли йўлида қайғуришни ҳам қарз, ҳам фарз деб биладиган халқнинг умидлари – дилбандларидир!

Шахло ТОШБЕКОВА,
«Оила ва жамият» муҳбири

БОЛАЛАР САЛОМАТЛИГИ – ҲИМОЯДА

Андижон шаҳридаги вилоят болалар кўп тармоқли тиббиёт маркази. Тунги навбатчиликдаги шифокорлар сергак. Тун ярмидан оққанда тахминан 6-7 ёшлар ҳамасидаги болани оғир аҳволда олиб келишди. Болажон тинмай қорнини ушлаб йиғлар, ҳарорати юқори эди.

Шифокор уни текширди-да, дарҳол жарроҳлик хонасига олиб киришни, операцияга тайёрлашни буюрди. Кўричак экан. Кўп ўтмай бола оғриқдан қутулди. Жарроҳ енгил тин олди. Гарчи, бугунги навбатчилиги бироз оғирроқ кечган бўлса-да, соғаяётган болажонларнинг юзларига боқиб касби машаққатларини унутди.

Тоҳиржон Расулов қобилиятли жарроҳ. Айни кунга қадар неча-неча бемор болажонларнинг дардига шифо беролди. У каби фидойий, жонқуяр, ҳар бир болани ўз фарзандидек қабул қилиб парваришлайдиган шифокорлар Андижонда жуда кўп.

Бугун вилоятда бемор болаларга тиббий хизмат кўрсатувчи 1та юқумли касалликлар шифохонаси, 16 та тиббиёт бирлашмаларининг болалар юқумли касалликлар бўлимининг, 17 кўп тармоқли марказий поликлиника, 3 диспансер, 17 тиббиёт бирлашмасининг соматик ва неонатология бўлимлари, битта РШТЭИМ Андижон филиали мавжуд.

– Фарзандларимизнинг соғлом, баркамол бўлиб вояга етишлари учун барча имкониятларимиз етарли, – дейди вилоят соғлиқни сақлаш бошқармаси бошлигининг оналик ва болаликни

ҳимоя қилиш бўйича ўринбосари Гулнаҳор Абдуллаева. – Соғ танда соғлом, илғор фикр бўлади. Битта бемор боланинг оёққа туриши ота-онаси учун қанчалик муҳим бўлса, биз шифокорлар учун ҳам шунчалик зарур. Бугун вилоятда бир ёшгача бўлган болалар 59 минг 890 нафарни, 5 ёшгача бўлган болалар 285 минг 954 нафарни, 15 ёшгача бўлган болалар 499 минг 627 нафарни ташкил қилишини ҳисобга олсак, уларда учрайдиган касалликларга қарши курашишнинг долзарблиги кўзга ташланади.

Дунёга эндигина келган чақалоқ билан бирга оилага қувонч, бахт кириб келади. Турмуш ришталарини мустаҳкамлайди жажжи гўдак. Аммо у бир ох тортса, минг жонингиз ҳалак бўлади. Ҳаловатингиз йўқолади. Нигоҳларингиз умид билан шифокорга жавдирайди... Ана шундай масъулиятни зиммасига олган вилоятдаги 531 нафар педиатр, 121 нафар неонатолог, 4414 нафар тор доирадаги мутахассислар, 1278 нафар умумий амалиёт шифокорлари касбига садоқатни, бурчни яхши биладилар.

Бугун болаларга учраётган касалликларнинг энг кўп фоизини нафас тизими хасталиклари ташкил қилади. Вилоятда бу борада тизимли ва изчил ишлар олиб боришмоқда, бемор болаларга вақтида ва самарали даво чоралари қўрилмоқда. Бундан ташқари, «Аёллар ва болалар соғлиғини мустаҳкамлаш» лойиҳаси, «Саломатлик-2», «Саломатлик-3» лойиҳалари доирасида болалар шифохоналарига замонавий тиббий жиҳозлар келтирилди. Бундай имкониятларнинг барчаси вилоятда болалар саломатлигини

Соғлом авлод – юрт келажаги

мустаҳкамлаш, соғлом авлодни шакллантириш, юзага келаётган касалликларга қарши курашиш, уларнинг олдини олишга хизмат қилмоқда. Тез ва самарали бартараф этилган хасталиклардан кейин асорат қолмаслиги эҳтимоли кўп бўлгани сабабли аввало, болада қандайдир ўзгариш сезилса, дарҳол шифокор қўриғига олиб бориш зарур. Бунда ота-оналарнинг эътибори муҳим аҳамият касб этади.

Кейинги пайтда болалар касалликларини даволашда стандартлар асосида дори воситаларидан, айниқса, антибиотикларнинг қўлланилишини камайтириш, сифатли дори воситаларидан фойдаланиш мақсадида амбулатор поликлиникалар тизимидаги мутахассисларни, инфекционистларни

ва анестезиолог-реаниматологларни ўқитиш йўлга қўйилмоқда. Бу борада вилоятда ҳам салмоқли ишлар амалга оширилмоқда.

Фарзандларимиз саломатлиги ҳамма нарсадан муҳим. Бугун вилоятда фаолият кўрсатаётган болалар шифохоналари, замонавий тиббий ускуна ва жиҳозларнинг барчаси болажонларда учраётган касалликларни бартараф этишга хизмат қилмоқда. Соғлом, ҳар томонлама етук ёш авлодни тарбиялашда, албатта, касбига садоқатли шифокорларимизнинг ҳам ўз ўрни бор. Негаки, касал бўлмаган бола йўқ. Ўз вақтида қилинган ҳар қандай муолажа эртанги соғлом турмуш учун кўприқдир.

Зилола РАҲМОНОВА,
«Оила ва жамият» муҳбири

ДАСТУРЛАШТИРИЛГАН БОЛАЛАР

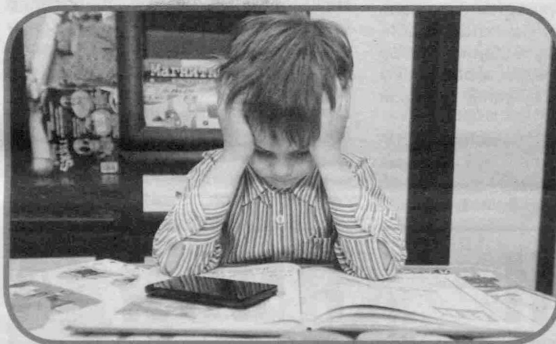
ёхуд дилбандингизни болалигидан маҳрум қилманг

Бувисиникига меҳмонга борган болаканинг уйдан қочиби кетиши тафсилотлари билан бошланадиган "Катта бўлишни хоҳламайман!" бадиий фильмининг болалигимизда яйраб томоша қилганимиз. Ҳатто фильм қаҳрамони Павликка ўхшаб уйдан қочиби кетиб, телеэкранда шеър ўқиб, ота-онамизни қойил қолдиришни ҳам ўйлаганимиз. Улғайиб, ҳаётга қарашларимиз ўзгаргач, бу фильминг аввалгидай ҳаяжон ва қувноқлик билан эмас, кўнгилда оғриқ билан томоша қиладиган бўлдик.

Бугунги кунда ҳам: "Катта бўлсанг зўр бўласан!", "Сенга ҳамма ҳавас қилади!" "Беш-олтита хорижий тилни ўрганишинг шарт!", "Ҳар бир дақиқани зое кет-казма!" дея, катталарнинг ўзига ҳам оғирлик қиладиган талаблари мурғаккина фарзанди зиммасига юклаб яшаётган ота-оналар бор. Тўғри, болаларимиз биздан кўра билимли, ақлли, доно ва бахтли бўлишларини истаймиз. Шундай бўлсин, олоҳим! Лекин бу истигимиз жигарбандларимизни болалигидан маҳрум қилиш эвазига бўлмаслиги лозим.

БИРИНЧИ ВОҚЕА

Зиёли оилада туғилгани учун жуда эрта ҳарф таниди. Тўрт ёшида мураккаб матнларни ҳам қийналмай ўқир, қўшу-айирув амалларини бажара оларди. Беш ярим ёшида мактаб маъмурияти болаканинг иқтидорини кўриб, имтиҳон асосида иккинчи синфга қабул қилди. Бола қийқириб синфхонасига кирди-ю,

ҳафсаласи пир бўлди. Мактаб дегани боғчасига умуман ўхшамас экан. Болалар партага қўлларини устмал қўйиб ўтиришди. Фақат ўқишди, ёзишди. Ўйин ўйнаш учун беш дақиқа вақт берилади. Боғчасида ўйинга вақт кўп эди, ўйиндан чарчаса, эртасида ўқирди.

Бир-икки марта ўйинқароқлик қилиб, дарсга кирмаганди, ўқитувчи қўлоғидан чўзиб, дакки берди. Қорни очса, боғча опаси печенье берарди. Мактабда: "Танаффусда овқатланасан!" деб уришишди. Унга мактаб ёқмади. Эрталаб опа-акасига қўшилиб борар, ҳамма дарсга киргач, секин қочиби кетарди. Бу иши учун ота-онаси, ўқитувчисидан дакки-дашном эшитавериби, мактабдан беиз қолди.

Болалигини армон билан эслайдиган ўша бола жамиятда ўз ўрнини топган бўлса-да: "Ушанда ёшим етмаганига қарамай, мени мактабга беришмаганида, балки бугун бошқача муваффақиятларга эришаримдим? Болалигимда тенгдошларимдан бир неча қадам илгарилаб кетган бўлсам-да, ҳозир айрим тенгдошларимдан ортда қолганман", деб ёзгарида...

«Аллоҳ таоло инсонларни асл хилқатда истеъдод ва қобилиятни, яхши билан ёмонни, фойда билан зарарни, оқ билан қорани ажратадиган қилиб яратган. Лекин инсондаги бу қобилиятни камолга етказиш тарбия билан бўлур. Қуш уясида кўрганини қилар».

Абдулла Авлоний, «Туркий Гулистон ёхуд ахлоқ»дан.

ФАРЗАНДЛАРИМГА ҚИЙИН...

"Болаларимга қараб, кўнглим бузилади. Болаликнинг бегубор дамларини ҳис қилмай, ўсишяпти. Эрталаб мактабга чопишади. Дарсдан кейин инглиз, рус тили, математика фанларидан қўшимча машғулотлар, футбол, гимнастика, теннис, шахмат тўғрақларига қатнашади. Кечга томон уйга кела солиб, чала-чулпа

овқатлангач, яна дарс қилишга шўнғишади. Ўғил-қизимнинг жуссаси ёшига нисбатан кичик, нимжонгина кўринади.

Уларга раҳмим келади. Машғулотларга қўймай десам, ҳамма ўртоқлари қатнашади, болаларимнинг кўнгли ўқиб қолади. Бир пайтлар биз ҳам бола бўлганмиз, мактабда ўқиганмиз, ўрни келса, тил ўрганганмиз, олий ўқув юртига ўз билимимиз билан ўқишга қабул қилинганмиз. Лекин ота-онамиз 4-5 ёшимиздан турли машғулотларга бизни судрашмаган. Мактабда ҳамма фандан аъло ўқишга ҳаракат қилардим. Она тили ва адабиёти фанидан олимпиадаларда ғолиб бўлганим, иншолар танловида мунтазам қатнашиб, фахрли ўринларни эгаллаганим учун шу йўналишдан борганман. Болаларим тил ўрганияпти, спорт билан шўғулланияпти, ўқияпти лекин бола бўлмаяпти...

Муаззам, Фаргона шахри

«Ёшлиғида умид қилишни, севишни ва ҳаётга ишонч билан боқилишни билмаган одамга умр ҳайф».

Жозеф Конрад

РУҲЛАНТИРИНГ, БИРОҚ...

Бола тарбиясида ҳаддан ортиқ қаттиққўллик ва талабчанлик зулмга айланишни унутмаслик лозим. Хориж мутахассисларининг таъкидлашича, самимий оилавий муҳитда ўтган болалик бахтли келажакнинг бош мезони экан. Бунда ота-онанинг ўзига тўқ ёки камбағаллигининг аҳамияти йўқ. Самимий хонадонлар вакиллари нисбатан кучлироқ бўладилар.

Меҳр-муҳаббатга тўла тарбия фарзанднинг ҳаётини, касбий муваффақияти, узоқ ва мазмунли умр кечиришида муҳим омил экан. Болалиқда меҳрга тўйганлар бошқаларга нисбатан 50 фоиз кўпроқ даромад топиш имконига эга бўларкан. Шунингдек, кексайганда ҳам бошқаларга нисбатан 5 марта кўпроқ меҳр-оқибат ва эъзоз-иқромни ҳис этиб яшашаркан.

Ёшлиғида меҳрга ташна бўлиб улғайганларда эса бошқаларга қараганда руҳий касалликларга чалиниш (тушқунлик, ичкиликбозлик ва бошқалар) эҳтимоли 3 марта кўпроқ учраркан. Улар дориларга кўпроқ эҳтиёж сезиб, шифокорларга кўпроқ мурожаат қилишаркан.

ИККИНЧИ ВОҚЕА

Ҳовлида ўйнаб юрганди, омбор дарчасининг синиқ ойнасига кўзи тушди. Бир жойдан ортиқча ойна топиб, дарчага бир амаллаб ўрнатди. Сўнг қилган ишидан гурурланиб отасига термилди.

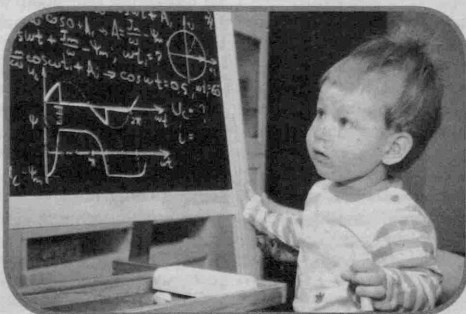
— Уста экансиз-ку, ўғлим!

Камгап ва жиддий отасининг шу бир оғиз эътирофидан юраги гурурга тўлди. Ана шу воқеа унинг келажакни белгилди. Ҳозир у номдор, қўли гул уста-дурадгор.

ҲАР ИШНИНГ ВАҚТ-СОАТИ БОР

Гулрух Раҳимова, руҳшунос-педагог:

— Болани иқтидори, салоҳиятига кўра йўналтириш, қўллаб-қувватлаш, билим олиши учун имконият яратиб бериш яхши. Аммо меъёрга амал қилган маъқул. Айримлар боласини беш-олти ёшдан мактабга беради. Гўёки шу билан вақтдан ютмоқчи бўлади. Хўш, вақтдан ютди ҳам дейлик, бола олти ёшдан мак-

табга чиққани билан ўқув дастурини ўзлаштиришда қийналади. Айтилик, кучли иқтидори билан ўзидан катта синфдошларидан ҳам ўзиб кетиши мумкин. Лекин унда кейинчалик ўз-ўзидан қоникмаслик ҳисси пайдо бўлади. Масалан, синфдошлари ундан катта болалар, унинг тенгдошлари эса боғчада ўйнаяпти. Тенгдошлари билан ўйнагиси келади. Ўқувчилик ҳаёти унга зерикарли туюлади. Бу ҳолат боланинг жисмоний ва ақлий камолотига салбий таъсир кўрсатади. Қўл ҳолларда ота-она боласининг руҳий ҳолати билан қизиқмай ундан яхши ўқишни, дарсларни ўзлаштиришни талаб қилади. Болани ҳеч бўлмаганида етти ёшгача ўз ҳолига қўйган маъқул деб ўйлайман. Ўрни билан шеърлар ёдлатиш, қўшиқ айтириш, рақсга тушириш, боринги, хорижий тиллардан ҳам содда сўзларни ўргатиб бориш мумкин. Лекин мактаб ёшига етмаган болага мажбурлаб ўқиш-ёзишни, математика амаллари ва хорижий тилларни ўргатиш билан уни руҳан толиқтириб қўйиш ярамайди. Бола болалигини қилсин. Болага мақсад бериш даркор. У жуда кичкиналигидан нимага қизиқишни илғаб, иқтидорини йўналтириб тарбиялаш самарали. Аммо болани болалигидан маҳрум қиладиган дастурга тобе қилиш яхши эмас.

Ижтимоий тармоқларда

ШҲҲЛИГИ ҲАМ ЗАВҚЛИ

Азиз НУР:

— "Буюк келажак учун бахтсиз болалик керак", деган аламли бир фикр ўқигандим. Буни ҳамма шиор қилиб олганга ўхшади. Оғриқли мавзу. Бир асарда шундай гаплар бор эди: "... Афғонистон — болалар кўп, аммо болалик йўқ давлат". Тинч ва осойишта заминда яшай туриб болаларнинг болалигини тортиб олаётганимиз... ваҳшийлик эмасми? Тўғри, ота-она фарзандининг ақлли, билимли бўлишини истайди. Лекин бола барибир бола бўлиши керак. Деворга расм чизиши, қўғирчоқга қўйлақ тикиш учун пардани қирқиб олиши, ҳеч бўлмаганда копток ўйнаб ойна. синдириши керак...

Саида ҚОРАБОЕВА:

— Бола болалигини қилиши керак. Бугун болаларнинг болалиги ота-она томонидан тортиб олинапти. Беш, олти, етти ёшли болалар бир пайтнинг ўзида уч тилни ўрганишга, уч хил тўғаракка сафарбар этиляпти. Натижада боланинг руҳияти заифлашмоқда. Тез чарчаб қоляпти. Навоий тўрт ёшида шеър ёзган, бошқа бир аллома етти ёшида китобни ёддан ўқиб берган деб, болаларимизни қийнаётимиз, чоғи. Ўзи шундоғам замон шиддаткор. Болалик завқини ҳис қилмаган боланинг кўнглида бегуборлик қаердан бўлсин...

Болалиқда ҳамма нарсга ҳайрат билан боқилади. Бугунги болалар кўзида ана шу ҳайрат ва ажабланиш йўқ. Ҳамма нарсга жавоби тайёр бугунги авлоднинг. Қайнонам, ўғлимни дарахтга чиқиб гилос тераётгани учун койиди, мени индамадим. Бу ҳам болаликнинг бир кўриниши.

Бу гапларим билан болани ўқитмаслик керак демоқчимасман. Шунчаки, уни мажбурлаб, бир қопиға солиш шарт эмас...

Маҳмудхон Мансуров:

— Масалан, мен 4-5 ёшимдан бошлаб, дастурлаштирилган ҳаётда яшаб келганман. Балки шунинг учунми, ҳарбий хизматда бўлганимда қийналмадим.

СЎНГСЎЗ ЎРНИДА

Фарзандларимиз — ҳаётимиз давомчилари, умримизнинг иқбол чироқлари. Орзу-умидларимиз, эзгу ниятларимиз болаларимиз, уларнинг келажаги билан боғлиқ. Бахтиёр болалик завқини туйиб, пошшолик даврини кўтаринки руҳ, катта орзу-мақсадлар оғушида ўтказган бола жамиятга бахтиёр инсон бўлиб қўшилади.

Умида АДИБОВА тайёрлади

Ғалати мактублар

Анвар ОБИДЖОН
Ўзбекистон халқ шоири.
«Баҳромнинг ҳикоялари»,
«Оловжон ва унинг дўстлари»,
«Эй, ёруғ дунё», «Масҳарабоз
бола», «Жуда қизиқ воқеа»,
«Олтин юракли автобола»,
«Даҳшатли Мешполвон» каби
шеърий ва насрий китоблар
муаллифи.

Мевақани чунга чунга ёзган хати

Бардаммисан?
Бунчаям –
Узоқтирдинг сафарни?
Ё ёқтириб қолдингми
Ғала-говур шаҳарни?

Ошна,
Дийдор ғанимат,
Келиб тургин айланиб.
Ҳаммамиз ҳам бир кун
Кетамиз-да чайналиб.

Аталаkning лағмонга

ёзган хати

Кампир мени пиширди,
Эримасдан аталаб.
Қирмочимни қозондан
Болалар ер таталаб.

Сен ҳам тезроқ пишсанг-чи,
Қисқа-қисқа узилиб.
Ишдан қочган ялқовдек
Ётаверма чўзилиб.

Қаҳратоннинг саратонга ёзган хати

Маслаҳат шу:
Иккимиз –
Кучни бирга тўпласак.
Кейин Куз ва Баҳорни
Орамиздан қувласак.

Ўртачалик, илиқлик
Кимга ҳам даркор, қизиқ!
Бўлиш керак ҳаётда
Ё ғирт совуқ,
Ё иссиқ.

Пўстинкининг айикчага

ёзган хати:

Омонмисан, дўмбоғим?
Эҳтиёт бўл, ўзингга.

Жуфтакни ур,
Одамлар –
Кўринсаёқ кўзингга.

Тақдирингни ўйласам,
Зирқирайди ҳар толам.
Телпак бўлиб
Ёнимга –
Илинмагин, жон болам.

Варракнинг самолётга

ёзган хати

Ишлар қалай,
Қариндош,
Билеолдингми учишни?
Учган чоғда ўйлаб юр
Ерга омон тушишни.

Энг муҳими,
Ҳавода –
Бир хил ушла посангни...
Келиб мендан сўрайвер
Тушунмаган нарсангни.

Сўғичнинг пуфакка

ёзган хати

Тенгдош эдик
Дўконда –
Ётар эдик буришиб...
Яйрапти гўдаклар
Энди мени сўришиб.

Кўтаришса юқори,
Бунча қувнаб
Ишасан?
Ипингдан бир тортишса,
Яна пастга тушасан!

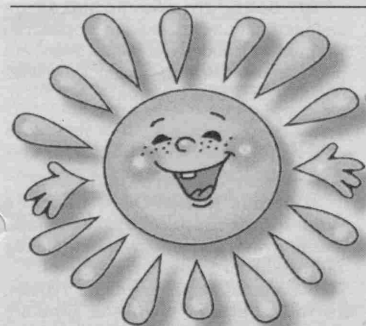
Эшикнинг дарвозага

ёзган хати

Мендан ўтар баъзилар
Этигини артмасдан.
Сўнг
Тепарлар тўшакни
Ҳеч хижолат тортмасдан.

Сен анқовга ишонмай
Ўзим турардим сергак.
Афсуски,
Мен шўрликда
На қулф бор ва на илгак.

Хушёрроқ бўл,
Гоҳида –
ишлатиб тур тамбани.
Покиза бу ҳовлига
Қўяверма ҳаммани.

БОЛАЛИҚ ҚЎШИҒИ

Мен бахтиёр боламан,
Энг бахтиёр боламан!
Болалик пошшоликка -
Тенг, бахтиёр боламан.

Қадрдоним мактабим,
Келар мудом мактагим.

Бериб таълим-тарбия,
Юксалтирар мақсадим.

Отам, онам – куёшим,
Жуфт меҳрибон йўлдошим.
Чорлар қувноқ даврага,
Ўртоқларим, тенгдошим.

Спорт ила чиниқиб,
Бардам бўлиб, тиниқиб.
Олтинга тенг давримни,
Ўтказаямман мириқиб!

Мен бахтиёр боламан,
Энг бахтиёр боламан!
Болалик пошшоликка -
Тенг, бахтиёр боламан!

Мен бахтиёр боламан

ХАВОТИР

Бир кун кўнгуз уйига,
Чақирди қирқоёқни.
Дўсти келмасдан бурун,
Супурди ҳамма ёқни.

Ертўланинг тўридан,
Меҳмон учун жой солди.
Шу заҳоти қирқоёқ
Лапанглаб келиб қолди.

Қираверинг, деб кўнгуз,
Ўзи ўтирди секин.
Бир соат ўтса ҳамки,
Ундан дарак йўқ лекин.

Мезбон ҳам ҳайрон бўлиб,
Эшикни очса бундоқ -
Қирқинчи қалишини
Ечар эди қирқоёқ.

ШАПАЛОҚ

Кундаликни кузатиб,
Она деди хафороқ:
– Яна ҳам “икки” олсанг,
Ейсан икки шапалоқ!

Ўқтирилган бу гаплар,
Билмасвойга қор қилмай.
Катта “икки”ни олиб,
Ўйга қайтди ор қилмай.

– Яна “икки”ми, ўғлим,
Сен ҳам “беш” оласанми?
Тутақиб кетди она,
Ғазабини босолмай.

Ориф ТЎХТАШ
«Ғунчалар табассуми»,
«Куёш йўли», «Кўнгулга
ташриф» ҳамда «Ватан
атри» номли шеърий
тўпламлар муаллифи.
Ўзбекистон Ёзувчилар
уюшмаси аъзоси.

Билмасвой дер: – “Беш” олиб,
Келар эдим-у, биروق
Билсам, беш шапалоқдан
Иккитаси яхшироқ!”

“ХИССА”

– Мен кичкина бўлсам ҳам,
Ойимга ёрдимчман, –
Дейди овқатдан кейин
Мақтаниб жажжи Жуман.

Бир бурчакда уйволиб,
Ўтирмайман қоғоқни.
Ювиш осон бўлсин, деб
Ялаяман товоқни!

ЭРҚАТОЙ

Нодир укам – кенжатоимиз,
Ҳайинчоғи бор кўша-қўша.
Хизматда эса доим биз,
Ўйимизнинг энг “зўр”и ўша.

Не истаса, ҳаммаси тайёр,
Овқатини егизар ойим.

Лек барибир ғалваси тайёр,
Бир баҳона топади доим.

– Пайпоғим йўқ, – дея бақирар,
Биз толамиз, ўзи изламас.
Жаҳли чиқса, “сен”лаб чақирар,
Баъзан дадамни ҳам “сиз”ламас.

Сўрашингиз мумкин:
– Бўлмаса...
Нега йиллар, яна неси йўқ? –
Бордир унинг ҳамма нарсаси,
Фақатгина ...
биро-о-оз эси йўқ!

Бугун мамлакатимизда фаолият юритаётган мактабгача таълим муассасаларидан ўз иш услубини тубдан ўзгартириш талаб этилмоқда. Бу – ҳақли талаб. Президентимизнинг 2016 йил 29 декабрда қабул қилинган «2017-2021 йилларда мактабгача таълим тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори бу борадаги ишлар кўламини янада кенгайтди ва таълим-тарбия самарадорлигини оширишга кенг йўл очди. Натижада болажонларнинг ҳам маънан, ҳам жисмонан соғлом улғайишлари учун қулай шароитларга эга замонавий боғчалар сони кундан кунга ортиб бормоқда.

ТАРБИЯГА МУҲТОЖ “ТАРБИЯЧИ”ЛАР

Бироқ ҳалигача эскича услубда ишладан воз кеча олмаган, ўз ишига масъулиятсизлик билан ёндашётган, лоқайд тарбиячилар ҳам афсуски, йўқ эмас...

ҲУҚУҚИ ПОЙМОЛ ЭТИЛСА...

“Яқинда синглим уч яшар қизчасини болалар боғчасига бериб, ўзи ишга қайтди. Бир-икки ҳафтадан сўнг жияним боғчага бормайман, деб хархаша қила бошлади. Сўраб-суриштирсак, боғчадан бешиқнинг сабаби бор экан. Норасида гўдаклар айб иш қилиб қўйса, тарбиячи турткилаб, бақириб, қўрқитаркан. Бола ҳуқуқлари поймол этилганида қаерга мурожаат қилиш керак?

Садоқат,
Тошкент шахри”

ТАНБЕХДАН ХУЛОСА ЧИҚАРДИ

Раъно ЭГАМБЕРДИЕВА,
Шайхонтоҳур тумани, Жараиқ маҳалласининг диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчиси:

– Бундан ўттиз йил муқаддам ҳаётимда шундай воқеа содир бўлган: беш ёшли кенжатоқ қизим бир куни болалар боғчасидан уйга бадани кўкранган ҳолатда кириб келди. Маълум бўлишича, тушликдан сўнг қизим ухлашни хоҳламай тўполон қилган. Тарбиячи ташқарига чиқиб кетганида ўртоқлари билан сакраб ўйнаган. Хонага кирган боғча опаси қизимни жажл билан итариб юборган. Эртасига эрталаб боғча мудирасига бўлиб ўтган воқеани айтиб бердим. Мудира тарбиячинини чақирди. Боғча опа болани уришганини, танбех берганини тан олди, лекин итариб юбормадим, ўзи йиқилгандир, деб айбидан тонди. Шу воқеадан сўнг мудира уни катта гуруҳдаги болалар бўлимига ўтказди.

Илгари биз бундай ҳолларда андиша қилиб, кўп нарсаларни ошкор гапирмасдик. Ҳозирги ёшлар ҳақ-ҳуқуқларини яхши билишади. Боласига биров озор берса, дарров мутасадди идораларга бу ҳақда хабар қилишади. Ёшларнинг бу одатини тўғри, деб биламан ва уларни ёқлайман. Чунки андиша қилиб ёки мен сенга тегмайман, сен менга

тегма қабилда иш қўриб, хатолар ва нохушликларга панжа ортидан қарасак, эртага муаммонинг жабрини тортувчи ўз фарзандимиз ёки неварамиз бўлиб чиқиши мумкин. Айрим беандиша тарбиячилар эса норасидаларга зўғум ўтказишда давом этаверади. Агар бир-икки марта огоҳлантириш олганидан кейин ҳам тарбиячи ёмон одатларини такрорласа, демак, у болалар билан ишлашга нолойик. Ундай тарбиячидан воз кечиш ёки унга нисбатан жиддий чора қўриш, шарт деб ҳисоблайман.

ОЙЛИК МАОШИДАН 30 ФОИЗ ЖАРИМА УНДИРИЛАДИ

Наргиза РАСУЛОВА, Чилонзор тумани халқ таълими муассасалари фаолиятини методик таъминлаш ва ташкил этиш бўлими услубчиси:

– Бугунги кунда ҳар бир боғчада “Ота-оналар билан мулоқот хонаси” мавжуд. У ерда мудира ота-оналарнинг фикри, шикоят ҳамда аризаларини қабул қилади. Бордию тарбиячи болага нисбатан ноқонуний иш қилган бўлса, биринчи навбатда мудира томонидан чора қўрилиб, огоҳлантириш, яъни ҳайфсан берилади ва бу буйруқ шаклида ёзилиб, тарбиячининг ҳужжатларига тиркаб қўйилади. Боғча опа томонидан яна боланинг ҳуқуқи поймол этилса, ойлик маошидан 30 фоиз жарима ундириш Меҳнат қонунчилигида белгиланган.

ВИЖДОН АЗОБИДА ҚИЙНАЛАМАН

Гулнора ОМОНОВА, Тошкент шахри:

– Фарзандим икки ёшу, тўрт ойлик. Энг кичик гуруҳда тарбияланади. Яқинда ишдан сўнг уни олиш учун бориб, тарбиячининг иштонини ҳўл қилиб қўйган болакайга бақираётганини устидан чиқиб қолдим. Миттивой шунақа жавдираб турарди-ки... Боғча опа мени қўриб, аввалига бироз ўнгайсизланди. Сўнг ўзини дарров қўлга олиб, ўғлимни эркалатиб, мақтай бошлади. Ўша пайтда: “У бола ўғлим эмас-ку, менга нима”, деган ўйда боғча опага эътироз билдирмаганим, “Бунақада боланинг кўнглини синдириб қўясиз-ку”,

деб танбех бермаганим, болакайнинг ёнини олиш ўрнига ўз тинчимни ўйлаганим учун виждоним қийналади: “Боғча опаси менинг боламга ҳам шунақа зўғум қилса-чи”, деган ўйда хавотирланиб юраман.

ОНАСИГА АЧЧИҚ ҚИЛИБ...

Салима ҲУСАНОВА, уй бекаси:

– Бундан уч йил илгари ўғлимнинг гуруҳида ҳам шундай ҳолат юз берди. Таъмирлашга пул йиғиш масаласида болалардан бирининг онаси билан тортишиб қолган тарбиячи олий маълумотли бўлса-да, маънавияти унчалик юқори эмаслигини ошкор этиб қўйди. У онасига аччиқ қилиб болани ҳар куни 2 соат бурчакка турғазиб қўйган. Ўртоқлари билан ўйнагиси, сув ичгиси, ҳожатга чиққиси келса ҳам рухсат бермаган. Ёз кунларининг бирида тарбиячи болаларни ҳовлидаги ҳовузга қўмилтириш учун олиб чиқади. Ҳалиги болани эса хонада қолдириб, устидан қулфлаб қўяди. Боланинг онаси ўғлини олиб кетиш учун тасодифан эртароқ келиб қолади-ю, воқеани ўз кўзи билан кўради. Тарбиячи: “Агар урганимни онамга айтсанг, ўлдираман”, деб болакайнинг қўлига нина тикиб қўрқитаркан. Шу сабаб бола дардини ичига ютиб юрган.

Ўша куникёк она мудиранинг ёнига кириб, воқеани айтган. Тарбиячига ҳайфсан эълон қилинган. У бир муддат ўзининг хурмача қилиқларини қилмай, мулойим бўлиб юрган. Ўрганган кўнгил ўртанса қўймас, деганларидек, яна эски одатини бошлаган. Қутурган боғча опани тартибга солиш учун она ички ишлар бошқармаси ходимларига мурожаат қилишга мажбур бўлади. Уларнинг аралашуви билан тарбиячи ишдан олиб ташланди. Аммо орадан икки йил ўтгач, мудира яна ўша тарбиячини ишга қайтариб олади...

Сиз нима дейсиз?

ОДАМОВИ БЎЛИБ ҚОЛАДИ
Музаъмон ФАРМОНОВА,
Республика “Оила” илмий-амалий маркази катта илмий ходими:

– Агар тарбиячи бефарқ, бемехр бўлса, болада салбий иллатларни шакллантириши ҳеч гап эмас. Бундай тарбиячи ўзи билмаган ҳолда боланинг соғлиғига, эркин фикрлашига, ривожланишига салбий таъсир кўрсатади. Баъзи боғча опалар қўпол, қаттиққўл, ҳаддан зиёд талабчан, бақироқ бўлади. Бундай муносабатни кўриб ўсган бола кўпинча қўрқоқ, ўз фикрини баён қилиб бера олмайдиган, одамови, йиғлоқи, тажанг, уйдаги яқинларига ҳам жажл билан гапирадиган бўлиб қолади. Кейинчалик, кўзини пириллатадиган, уйқуси безовта айрим ҳолларда ўрнига сийиб қўядиган, олди олинмаса, дудуқ бўлиб қолиши ҳам мумкин.

Мактабгача бўлган ёшда болага ниҳоятда меҳр-муҳаббатли, ширин муомалали бўлиш талаб этилади. Психологларнинг қузатувларига кўра, мактабгача ёшда болалар меҳрга тўймаса, кейинги босқичларда 100 фоиздан ортиқ меҳр берилса ҳам ўрнини тўлдириб бўлмас экан.

Шу боис, ота-оналар ниҳоятда зийрак бўлиши, фарзанди бораётган таълим муассасалари билан бевосита алоқа ўрнатиши, болага кўпроқ аҳамият бериши мақсадга мувофиқдир.

МУОМАЛА МАДАНИЯТИ ЎРГАТИЛАДИ

Дилноза ҚОДИРОВА, Сергели тумани халқ таълими муассасалари фаолиятини методик таъминлаш ва ташкил этиш бўлими услубчиси:

– Болаларни уриш у ёқда турсин, ҳаттоки, бақириб муомала қилишга боғча опаларнинг ҳақи йўқ. Агар уйда муаммоси бўлса, тарбиячи аввал уни бартараф этиб, сўнг болаларга юзланиши зарур. Айрим ёши ўтган тарбиячилар бу соҳада ишлаб чарчаганини рўқач қилишади. Биз уларга ишдан бўшаб, уйда ўтиришни маслаҳат берамиз. Соғлиги жойида бўлмаган ходимни болалар билан ишлаши осон эмас. Тарбиячи муомалада оғир-вазмин, мулоийим, ишда эса қаққон бўлиши зарур. Ота-оналар билан ишлаш ҳам, улардан катта сабр-қаноат талаб қилади. Тарбиячиларнинг масъулиятини ошириш, муомала маданиятини ўргатиш, бола билан янада яқин бўлишига эришиш бизнинг асосий мақсадимиз. Шу боис ҳар ҳафтада методик уюшмамиз орқали мудиралар, тарбиячилар, психолог, мушқачилар билан ҳамкорликда семинарлар уюштириб борамиз.

Юқоридаги фикрлар орқали ҳамма боғчаларда шундай жоҳил, бемехр тарбиячилар ишлайди, демоқчи эмасмиз. Болаларни ўз фарзандидек яхши қўриб, бағрига босиб, меҳрини қозонган тарбиячилар жуда кўп. Аммо гуруҳ орасида курмаклар ҳам йўқ эмас-да!...

Нигора РАҲМОНОВА

Болалар билан ҳаётимиз завқли. Уларни тарбиялашда ҳар бир халқнинг ўзига хос қадриятлари бор.

ЎЗБЕКИСТОН: ОДАМИЙЛИК ИЛМИН ЎРГАНСИН!

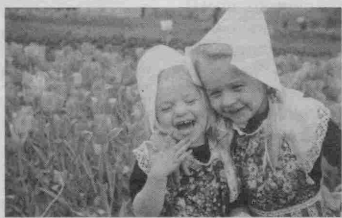
Бизнинг болажон халқимиз учун оилада фарзанд туғилиши байрамга айланади. Болалик пошхоликка қийсланади.

Энг яхши нарсаларни болаларга илинамиз. Улар чин маънода хонадонларимизнинг қувончларидир. Ёш болага "сиз" лаб мурожаат қилинади. Бу меҳр ифодасигина бўлиб қолмай, балки унга одоб ўргатишда ҳам қўл келади. Боланинг тили чиққанидан бошлаб, унга ширинсуханлик ўргатилади. Бирор ёмон сўзни қўллай бошласа, сўзининг хуноқ экани мулоимлик билан тушунтирилади. Бола панд-насихатдан кўра, катталарнинг хатти-ҳаракатларидан андоза олиб тарбияланади. Шунинг учун ҳам ўзбек оилаларида боланинг олдида ножоиз сўзлар гапириш, сўқиниш, ношойиства ҳаракатлар қилиш қораланади. Ўзбекона тамойилга кўра қизлар ва ўғил болалар учун алоҳида тарбия усуллари мавжуд. Минг йиллар давомида сайқал топиб келаётган бу қадриятлар замирида, андиша, одоб ва атрофдагиларга ҳурмат шаклланган. Элимизнинг яна бир гўзал одати бор — фарзандни болаликдан меҳнатга ўргатади. Меҳнатсеварлик руҳида тарбияланган бола катта бўлгани сари сийратида инсоний фазилатлар такомиллашиб бораверади. Ёшлигидан ота-онани, катталарни, кўни-қўшниларни ҳурмат қилишга ўргатиш билан, уларни аста-секин жамиятга мослаштириб борамиз ва энг ёруғ орзу-умидларни ўғил-қизларимизга боғлаймиз.

Бошқа мамлакатларда-чи, келажакнинг жажжи ворислари қандай тарбияланади? Қуйида шу ҳақда ҳикоя қиламиз.

ГОЛЛАНДИЯ: ЭНГ БАХТЛИ КИЧКИНТОЙЛАР

Бу мамлакатда туғилиши билан оқ фарзандга шахс сифатида қаралади. Болаларга бақариш, айниқса, уларни уриш мумкин эмас (бунинг учун ота-оналик ҳуқуқидан маҳрум этилади). Болалар эркин ва журъатли этиб тарбияланади. Шу сабабли ҳар қандай кичкинтой танишу нотаниш кимса (масалан, автобус ҳайдовчиси, сотувчи) билан бемалол суҳбатлашиб кетаверади. Катталар нотаниш бўлса-да, кичкинтойнинг саволларига эътибор билан жавоб берадилар. Голландияда болаларнинг ҳуқуқи юқори даражада ҳимоя қилинган, улар учун ҳамма шароитлар яратиб берилган. Аммо интизом масаласи қаттиқ қўйилган. Болалар жуда эрта —

кечки соат 7-8 ларда уйкуга ётишади. Катталар эса соат 22-23 да. Ўйинчоқлар фақат байрам ёки бирор каттароқ сабаб туфайли олиб берилади. Уларга ҳуқуқий билимлар ёшлигиданоқ яхшилаб ўргатилади ҳамда қатъий амал қилиш малакаси сингдирилади. Шу сабабли голландлар қонунни ҳурмат қилувчи инсон бўлиб вояга етишади.

ШВЕЦИЯ: «УРА, ШАНБА! ШИРИНЛИК ЕСАК БЎЛАДИ!»

Швецияда болаларга жисмоний жазо бериш 1979 йилдан қонун томонидан таъқиқланган. Швед ота-оналари фарзандларини эркин услубда тарбиялаб, улар билан тенгдошдек

ДУНЁНИНГ ЖАЖЖИ ВОРИСЛАРИ

муомала қиладилар. Бола боғчага борганида боғча опаси ҳам у билан худди ўз тенгидек мулоқот қилади. Болани кичкина деб қамситиш, эркинлигини чеклаш умуман мумкин эмас. Доим ёш боланинг фикрини тинглашади. У билан ҳисоблашишади. Аммо болаларга ҳамма нарсаси мумкин дегани эмас. Улар ширинликни қатъий чеклов билан истеъмол қилишади. Кичкинтойлар фақат шанба кунлари бундай сийловга эга бўлишлари мумкин. Шу сабаб, шанба кунлари дўконларнинг ширинлик сотиладиган бўлимларида ёш болалар кўп бўлади. Бундай муносабат улар орасида қариеснинг анча камайишига олиб келди. Бундан ташқари, боғчадаёқ болалар пичоқ ва санчқи билан овқатланишади.

ИТАЛИЯ: ФАРЗАНДИМ — ҚУЁШИМ

Италияда бола гўё қуёш бўлса, қолганлар унинг атрофида айланадиган сайёралардир. Уни бу қадар авайлаб-ардоқланишига ҳавас қилса бўлади. Ота-она боланинг қизиқишлари, ин-

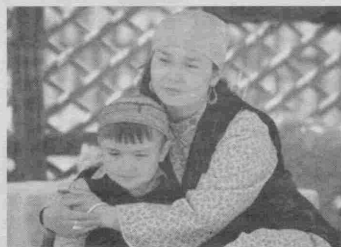
тилишлари, ҳар бир хатти-ҳаракати, гап-сўзидан завқланади ва буни эринмай муҳокама қилади. Мактабларда унинг мурғак руҳиятига зарар етказмаслик учун узоқ вақтгача баҳо қўйилмайди. Уйда эса болага умуман иш буюрилмайди. Қиз болалар-ку, у-бу рўзгор ишларига қарашиб туришлари мумкин, аммо ўғил болалар умуман ҳеч иш қилишмайди. Оилада фарзанд тарбиясида она асосий роль ўйнайди. У худди она товуқ жўжаларини қанотлари остида сақлагандек, болаларини бир дастурхон атрофида ҳам қилиб ўтиришни яхши кўради. Шу сабабли Италияда бошқа Европа мамлакатларидан фарқли равишда ўғиллар ёши ўттиздан ошса ҳам, онаси билан яшайди. Италияликлар оилавий меҳмондорчиликни яхши кўришади: бугун биз сизникига меҳмонга борамиз, эртага жавобан сиз бизникига, индинга ҳаммамиз фалончиниқа қабилида умргузаронлик қилишади.

ҚОЗОҒИСТОН: ТЎНҒИЧЛАР БУВИО БОБОЛАР ТАРБИЯСИДА

Қозоқларда тўнғич фарзандни буви ва бобонинг тарбиясига бериш одати бор. Бола 13-14 ёшгача, баъзан эса бир умр улар билан яшаб қолиши мумкин. Кун келиб, у оиласига қайтганида, ўзининг тўнғичлигини ҳис қилади, ука ва сингилларига тиргак, ҳимоячи бўлади. Шунингдек, тўнғичларга оилада кўпроқ ҳуқуқ ва имтиёзлар берилади. Чунки

Жаҳон халқлари анъаналари

бувиси ва бобоси уни шундай руҳда тарбиялашган. Хўш, бу анъана болаларни бахтли қиладими? Бу борада қозоқларнинг ўзи яқдил эмас. Агар тарбия меҳр-муҳаббат асосига қурилса, ҳа, борди-ю шунчаки катта авлоднинг кичиклар устидан чексиз ҳукмронлиги устига қурилса, йўқ.

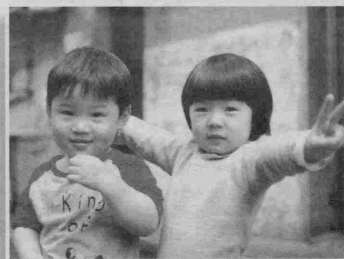
БИРЛАШГАН АРАБ АМИРЛИКЛАРИ: КАТТА АВЛОДГА ҲУРМАТ

Арабларда оилада ўртача 10 нафардан фарзанд бор. Бу, албатта, яхши. Бундай катта оилада тарбия кўрган бола ака-укалария опа-сингилларига меҳр-оқибатли, оилавий анъаналарга садоқатли бўлиб улғаяди. Араб оилаларида катта авлодга ҳурмат ва эҳтиром кўрсатиш юқори даражада. Катталарга нисбатан овоз кўтарилмайди, кўзига тик қаралмайди, гап қайтарилмайди. Эркалар ёши қирққа чиқса ҳам, онасининг овозини эшитса, жойида тек қотади. Бола тарбиясида қатъий услубларнинг ўзи йўқ, фақат битта шиор бор: «Бола — пошшо!» Болаларга ҳамма нарсаси мумкин: улар янги таъмирдан чиққан уйнинг деворларига расм чизишлари, ярим кечагача ухламай юришлари, истаган нарсаларини еб-ичишлари мумкин. Кичкина қизчаларга ҳам олмос кўзли олтин тақинчоқлар тақиб қўйишади. Кийимларни айтмайсизми, ошиб-тошиб ётибди. Икки яшар қизча ҳам қўлоқлари орқасига атир суртмай кўчага чиқмайди, болалар эса жуда ёшлиқдан машина ҳайдашни ўрганиб олишади. Хуллас, пулнинг кўплиги тарбияга ҳам ўз таъ-

ларининг ҳам сочини ҳеч қачон фенда қуритишмайди, ҳатто кўчада бор-йўғи +5 С бўлса ҳам. Энди юришни ўрганган гўдак кўчада ялангоёқ чопқиллаши, кун сал илиши билан дарров калта иштон ва майкаларга ўтиб олиши мумкин. Хуллас, инглизларнинг ўзига хос чиниқтириш услуби бор. Оилада болага қараш тартиби белгиланган: оналар кундузи, оталар кечкурун ишдан кейин бола боқишади. Дам олиш кунлари эса кичкинтойлар буви ва бобосиникига жўнатилади. Ахир ота-онанинг ҳам шахсий вақти бўлиши керак-ку! Мактабларда жуда эркин муҳит, ўқитувчилар болалар билан тенгдошдек мулоқот қиладилар, мажбурлаб доскага чиқармайдилар, бола ўзи истасагина, ўқитувчининг саволига қўл кўтариб жавоб беради. Илик кунларда кўпинча дарслар хиёбонларда, боғларда ўтказилади. Ҳар бир мактабнинг ўз футбол, крикет майдонлари, теннис кортлари бор.

ХИТОЙ: «ИНЖИҚЛИК ҚИЛМА, ИНТИЗОМЛИ БЎЛ!»

Хитойликлар боласини уч ойлик чақалоқлик давридаёқ боғчага топширишади. Бир ярим ёшдан бошлаб, кичкинтойлар рақса тушиш, ашула айтиш, расм чизиш, санаш ва ҳарфларни танишга ўргатилади. Болалардан инжиқлик қилмаслик, интизомли бўлиш талаб этилади.

Оилада ўғил туғилса, чақалоққа қизил рангдаги кийим кийгизилиб, бу қувонч барчага маълум қилинади.

Боғчаларда тарбия билан биргаликда жисмоний ривожланишга катта эътибор берилади. Боланинг қизиқишлари инobatга олиниб, унинг иқтидорини намоиш қилишга ҳаракат қилинади. Мактабда ўқиш муддати 9 йил бўлиб, тарбия жисмоний, интеллектуал ва эстетикага бўлинади. Таълим муассасасида дарслар кам соатни ташкил этса-да, ўқувчининг мустақил шуғулланиши учун кўп вақт берилади.

Ҳар бир хитойлик ўз устида ишлаш, тиришқоқлик билан олға интилишга болалигиданоқ кўникма ҳосил қилиши керак.

Шаҳноза ТЎРАХЎЖАЕВА
тайёрлади

ИНСОНИЙЛИК

Дарс якунланишига озгина вақт қолди, ўқувчилар бетоқатланиб, дафтар-китобларини портфелларига сола бошладилар. Ниҳоят кўнғироқ чалинди. Ҳамма гур этиб эшикка йўналди. Фақат Али ўрнидан кўзгалмади. Бамайлихотир нарсаларини йиғиштираркан, аҳён-аҳёнда кўз қири билан ўқитувчисига қараб кўяр, синфдошлари чиқиб кетишини пойларди.

— Тинчликми, Али, — деди Нурхон муаллима. — Уйингга қайтмайсанми?

— Сизга айтадиган гапим бор эди, устоз, — деб жавоб берди болакай ёлғиз қолишгач.

— Яхши. Нима демоқчисан?

— Аҳмад ўртоғимиз бор-ку...

— Ҳа, нима бўлибди, Аҳмадга?

— Уларнинг оилавий шароити оғир. Онаси емак халтасига тузукроқ егуликлар солмайди.

— Хўш?

— Унга кўмаклашишни истайман. Аммо мен ёрдам бераётганимни билса, унга нуқулай бўлиши, ранжиши мумкин. Ҳар куни бир тешиккулчага етадиган пул йиғиб, ҳафта охирида сизга берсам, шуни Аҳмадга берсангиз, дегандим... — Али шундай деб чўнтагидан бир ҳовуч майда пуллар чиқариб, ўқитувчининг столига қўйди.

Нурхон муаллима пулларга тегмай, уйланиб қолди. Алининг оиласи ҳам қийналиб яшабини биларди. Бу тиришқоқ ўқувчиси бунча беғубор, мулоҳазали бўлмаса-я? Ўзи камҳаржгина оиланинг боласи бўла туриб, эҳтиёжмандларга ёрдам беришни истайди. Бунинг устига бу ишини дўстига билдирмоқчи эмас.

— Билишимча, сизларнинг ҳам моддий аҳолининг унчалик яхши эмас, — деди муаллима.

— Тўғри, отам мардикор. Кўп ҳам иш топавермайдилар. Аммо дарсдан бўш пайтларимда мен ҳам ишлайман. Пул топаман.

— Қарерда ишлайсан? — Ҳайратланди муаллима.

— Тешиккулча сотаман.

Нурхон муаллима бу қадар серҳиммат болани кўрмаганди. Уни фикридан қайтариш, топган пулини ўз эҳтиёжларига сарфлаши кераклигини тушунтириш мақсадида ўқувчисини гапга солди:

— Катта бўлганимда ким бўлмоқчисан?

САБОҒИ

— Жуда ҳам бой тadbиркор! — Қатъият билан жавоб берди Али.

— Нима учун?

— Инсонларга кўпроқ ёрдам бериш учун!

— Ажойиб, — деди Нурхон муаллима.

— Менга қара Али, тўғри, Аҳмаднинг оилавий аҳволи яхши эмас. Аммо сизларники ҳам улардан кўп фарқ қилмайди. Одамларга ёрдам беришни хоҳларкансан, шошилма, катта бой бўлганимда муҳтожларга кўмак бера-сан. Бўладими?

— Бўлмайди, — деди Али. — Ҳозир қилишим керак буни.

— Нега бўлмайди?

— Бунинг уч сабаби бор: Биринчидан, менга шу пулларни ато этган Оллоҳ яхшилик қилганим учун мени бошқаларга яхши қилиб кўрсатади. Атрофимдагилар бундан таъсирланиб, кўпроқ тешиккулча сотиб оладилар. Натижада кун бўйи ҳаракат қилганлардан кўра кўпроқ даромад оламан. Иккинчидан, "Ниҳолни қай томонга эгсанг, шу томонга қараб ўсади", дейишади. Ҳозирдан яхшилик қилишни ўрганмасам, катта бўлганимда яхшилик қилолмайман-да. Учунчидан, улғайиб, бой ва ишбилармон бўлишни истайман. Ўз вақтида етарли сармоя ажратмаганлар катта ишбилармон бўлолмайдилар. Дўстимга берадиган кўмагим менинг келажагим учун қўяётган сармомамдир.

Нурхон муаллима ўқувчисини диққат билан эшитаркан:

— Охиргисини унча англамадим. Бироз очикроқ гапирасанми? — деб сўради.

— Ҳа, — деди Али. — Ҳозир бой бўлмаганим учун бир кунда фақат бир дона тешиккулчанинг пулидан ортигини бошқалар учун ёрдамга ажратолмайман. Аллоҳ кучи етганчалик яхшилик қилганга жаннатни ато этаркан. Ҳозирги кучимга кўра, мен учун жаннатнинг нархи бир тешиккулча пулининг миқдоричадир. Агар бой бўлолмай вафот этсам, бир нечта тешиккулчанинг пули билан ҳам жаннатга кира оламан. Бундан ҳам фойдали, сердаромад сармоя борми?..

Нурхон муаллиманинг кўзлари ёшланди. Тасдиқ маъносидда бош ираб, столи устидаги майда пулларни бир-бир тўплашга киришди.

Ширинкулча, шоколад, қанд, зайтун мойи, совун тайёрлайдиган дўконлар ва ҳар хил рўзгор ашёларини таъмирловчи устоналар бетаъриб жойлашган масканда тирикчилигини ўтказётган бир танишимни кўргани боргандим. Тополмадим. Қайтаётиб, эшик олдидаги катта тахта сандиқ ичида бир болага кўзим тушди — пишлоқли нон билан помидор еётганди. Сарик сочлари кирлигидан ялтирарди. Қора мойга ботган юзида яшил кўзлари антиқа порларди.

— Матбаачи акани излаясизми?

— Ҳа...

— Бироз аввал ғоғоз кестиргани кетганди. Келиб қолади.

Ёнидаги бўш тахта сандиқни тўнтариб, ўтиришга таклиф қилди. У шундай ширин боқардики, қандай ўтирганимни ҳам билмай қолдим. Нонидан бир бўлак синдириб узатди. Қорним тўқлигини айтдим.

— Қўлларим кир бўлгани учун олмаясизми? Бизнинг ишда кўлнинг тоза юриши қийин-да...

Устоналардан бирида шогирд бўлса керак деган ўйда сўрадим:

— Нима иш қиласан?

ишга тушади.

Қора мойдан кирланган рўмолчасини чўнтагидан олаётганида, кўзим уст кийимининг кенг чўнтагидаги мрамар шишали ўйинчоқча тушди. Ўзи ҳам буни пайқади. Қўлига олиб шақирлатди:

— Нима қилай, иш, иш, иш... Сиқилиб кетади одам. Бўш пайтда Оташ билан ўйнаймиз. Олдинги қатордаги ширинкулча тайёрланадиган дўконда ишлайди. Бир маҳалладанми. Ҳар куни ишга бирга келамиз. Менинг онам йўқ, унинг отаси. Футбол томошасига, кинога бирга борамиз.

— Кинога тушишни яхши кўрасанми ё футболними?

— Футболни кўпроқ яхши кўраман. Лекин кўп ҳам футбол томошасига тушмаймиз. Рақамланган ўриндиқлар бизга тўғри келмайди. Айвондаги ўриндиқлардан томоша қилгани бўйимиз етмайди. Стадион кураётганда ҳеч ким болаларни ўйламайди-да!

Ўёқ-бўёқдан узок гаплашдик. У ҳар куни соат бешда уйғонишни, газга чой қўйиб, ўрнини йиғиштиришни, бозордан пишлоқли нон олиб, соат олтигача укаларининг қорнини тўйдириб, олти

КИЧКИНА УСТА

— Таъмирлайман, созлайман... — Йўғ-е?

Қиқирлаб кулди:

— Эшитган одам ҳайрон қолади. Ваҳоланки, сентябрда ўн иккига тўламан...

— Яъни, таъмирга оид ҳамма иш қўлингдан келади?

— Нега келмасин? Отамнинг устaxonаси бўларди бир пайтлари. Эрталаб мактабга борардим, тушдан сўнг устaxonага.

— Нечанчи синфгача ўқидинг?

— Бошланғич таълимнинг тўртинчи синфгача.

— Кейин?

— Кейин онам вафот этди. Икки укам билан аросатда қолдик. Отам бир ёмон хотинга ўралашиб қолди.

— Ўқини яхши кўрармидинг?

Энтикиб кетди:

— Жуда ҳам!

— Қайси касбни эгаллашни истардинг?

— Кема капитани! Катта денгизларда, доғули, тўлқинли сувларда кезишни истардим. Европа, Америкага кетишни, Нью Йоркдаги Озодлик ҳайкалини кўришни истардим. Неча метр у? Каттами?

— Билмадим...

— Робинзон Крузони ўқиганмисиз?

— Ўқиганман.

— Кимсасиз оролда қандай яшаган экан-а? Шунақаси ҳам бўладими?

— Бўлса яхши эмасми?

— Яхши. Ўзувчи шундай ўйлагандир балки. Яхши ўйлабди лекин. Нима бўлганида ҳам Робинзонга қойил. Кимсасиз оролда қўл қовуштириб ўтирмай,

яримда ишга шошилаётган оломон орасида кемага чиқишини, еттида Кўприкка келиб кечки еттигача ишлашини айтди.

— Масалан, бир имкон туғилса-ю, мактабга қайтиб борсанг. Ўқиб, капитан бўлармидинг?

Кўзлари севинчдан чақнади. Сўнг тезгина сўниб, бир нуқтага қадалди.

— Истайман, аммо... Укаларим-чи? Дадамга ишониб бўлмайди. Яна бир ёмон хотинга ўралашиб кетса-чи?

Ичимдан нимадир узилди.

— Менинг вақтим ўтди. Укаларим ўқийди энди. Кенжаси кичкина ҳали. Катта бўлса уни ҳам мактабга бераман.

Унда бир ҳафтада эллик лира топади-ган бўламан, ҳар ҳолда...

Устaxonанинг тақир-туқур шовқини ичида иссиқ дўкондан бир киши бош чиқарди. Унинг ҳам уст-боши кир, юз-қўли бадбўй ис ичида эди:

— Ойхон! Ҳалиям қорнингни тўйдирмадингми?

Болакай сандиқдан чиқди.

— Тўйдирдим.

— Еб бўлган бўлсанг, бор, ишингга қар!

— Хўп бўлади, уста...

Болакай мени ҳам унутиб, йўлакнинг чанг-ғубори ичида чопқиллаб кетди. Орқасидан юрдим. Устaxonа деразасидан ичкарини кузатдим. Бўйи етмагани учун тахта сандиқни тўнтариб, устига чиқиб, тикув машинасини созлар, машина боланинг қўл остида итоаткор жонивордай алтираб-олтираб турарди...

Умида АДIZОВА таржимаси

Оила ва жамият

Ижтимоий-
сиёсий,
маънавий-
маърифий
газета

Обуна индекси — 176

МУАССИСЛАР:

Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси,
“Болалар ва оилаларни қўллаб-
қувватлаш” ассоциацияси
(Болалар жамғармаси) ва
“Соғлом авлод учун” халқаро
хайрия фонди

Бош муҳаррир: Воҳид Лўқмонов

МАНЗИЛЛИК:

Тошкент — 100000.

Амир Темур кўчаси

1-тор кўча, 2-уй.

Қабулхона: (факс) 233-28-20,

Котибият: 233-04-35, 234-76-08

E-mail: oilavajamiyat@mail.ru

Web-site: oila-va-jamiyat.uz

Газета 2013 йил 20 мартда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 10-2995 рақами билан рўйхатга олинган. Вуэртма Г — 526. Формати А-3, ҳажми 2 табоқ. Адади — 7415. Ваҳоси келишилган нархда.

Босишга топшириш вақти — 15:00 Топширилди — 15:00

Навбатчи:

У. Адизова

Мусахҳатчи:

С. Сайдалимов

Саҳифаловчи:

А. Маликов

ISSN 2010-7609

Газета таҳририят компьютер марказида

терилди ва саҳифаланди.

1 2 3 4 5